

ἐκ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, καὶ ἐκ τῆς μαρτυρίας πάντων τῶν ἔθνων, ἀποδεικνύεται, ὅτι εἶναι μέλλουσα κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ εὐδαιμονίας.

Ἡ εὐδαιμονία εἶναι κατάστασις τῆς ψυχῆς γλυκεῖα, ἀτάραχος, ἀνέλεγκτος ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, σύμφωνος μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Διάφοροι ὅμως ἀμφισβητήσεις ἔγειναι περὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὴν σήμερον ἔτι γίνονται καὶ θέλουσι γίνεσθαι, ἐνόσω οἱ ἄνθρωποι κρίνουσι περὶ τῆς ἀληθινῆς εὐτυχίας αὐτῶν κατὰ τὴν ἄτακτον ὁρμὴν τῶν ἰδίων παθῶν. Οἱ μὲν περιορίζουσι τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὴν πολιτικὴν, οἱ δὲ εἰς τὴν φιλοσοφικὴν, οἱ δὲ εἰς τὴν ἀπολαυστικὴν (1). Τὰς περὶ εὐδαιμονίας ὅμως διαφόρους γνώμας θέλομεν ἀναφέρει ὡςἀντικεινὰ ἢ χρεῖα καλεῖ τοῦτο· ἥδη δὲ ἂς ἐξετάσωμεν τὰ εἶδη τῶν ἀγαθῶν, ἐξ ὧν ἡ εὐδαιμονία συνίσταται.

Τὸ ἀγαθὸν λοιπὸν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἢ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, ἐσωτερικῶς, ἢ ἐν τοῖς περὶ ἡμᾶς, ἐξωτερικῶς. Πρῶτον εἶδος τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι ἀναμφιβόλως ἐσῆναι, ὕπερ τελειοποιεῖ ἡμᾶς· καὶ τοῦτο ὑπάρχει εἰς τὴν πράξιν τῆς μετὰ λόγου ἀρετῆς, καὶ λέγεται κυρίως *οἰκεῖον ἀγαθόν*· τὸ δὲ εἰς τὰ περὶ ἡμᾶς θεωρούμενον, *ἀλλότριον, ἐξωτερικόν*.

Ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται ἀναμφιβόλως εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ τελείου καὶ ἄκρου ἀγαθοῦ, ὅσον εἶναι δυνατόν ἐν τῇ θνητῇ ταύτῃ ζωῇ· ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν τοῦτο ὑπάρχει, ὡς εἴπομεν, εἰς τὴν τελειοποίησιν ἡμῶν· τελειοποιήσεις δὲ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ μετὰ λόγου ἀρετὴ· συμπεραίνεται λοιπὸν, ὅτι ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται εἰς τὴν ἀρετὴν. (2) Ὁ ἐν ἀρετῇ τῶν ὀντι θεωρεῖ τὸν Θεὸν Κύριον ὑπέρτατον κατὰ πάντα, ἄπειρον εἰς τὴν σοφίαν καὶ ἀγαθότητα· πράττει μετὰ χαρᾶς τὸ καλόν· δὲν ἔχει ἐλέγχουσαν τὴν συνείδησιν· ζῇ πρεπόντως εἰς τὴν λογικὴν αὐτοῦ φύσιν, καὶ συμφώνως μὲ τὸ θεῖον θέλημα· αἱ πράξεις αὐτοῦ δὲν κρέμονται δουλικῶς ἐκ φόβου τιμωριῶν, οὔτε ἐξ ἐλπίδος ἐμπορικῆς βραβείων, ἀλλ' ἐκ μόνης τῆς ἀδισταφρόρου αἰσθήσεως καὶ κρίσεως τοῦ καλοῦ, καὶ τῆς εἰς αὐτὸ εἰλικρινοῦς ἀγάπης. Τοῦτον λοιπὸν πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀπολαμβάνει ἀ-

(1) Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Εὐδημ. Βιβλ. α'. Κεφ. ε'.

(2) Δοκεῖ δ' ὅτι εὐδαιμονία εἶναι κατ' ἀρετὴν εἶναι. (Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Βιβλ. ι. Κεφ. στ' .) — Εἴη ἀν εὐδαιμονία ζωῆς τελείας κατὰ ἀρετὴν τελείαν (ὁ αὐτός).